

ČESKÉ VĚŘE DEZINFORMACÍ VOLBY

Parlamentní volby 2021

Autoři: Jonáš Syrovátka, Kristína Šefčíková

Prague Security
Studies Institute

Obsah

Úvod	1
Zpravodajství o politické situaci	2
Témata	2
Kandidující subjekty	4
Reakce na volební výsledek	7
Sledované weby	8
Závěr	10

Projekt podpořil National Endowment for Democracy.

National Endowment for Democracy není zodpovědný za data a názory v této studii ani jejich následné užití.

Úvod

První dezinformace zaměřující se na politické strany kandidující v parlamentních volbách se v českém mediálním prostoru objevily již v první polovině roku 2021.¹ Bylo tedy na místě očekávat, že s blížícím se termínem voleb dojde k zintenzivnění podobných útoků. I z tohoto důvodu se výzkumníci Prague Security Studies Institute (PSSI) rozhodli pokračovat ve své výzkumné sérii „České volby v éře dezinformací“, která mapuje publikační činnost webů šířících konspirační teorie v době předvolební kampaně.² Tento výzkum navazoval na širší spektrum aktivit, které PSSI před volbami realizovalo za účelem přispění k ochraně integrity volebního procesu a zvýšení porozumění dopadů konspiračních teorií na českou politiku a společnost. Mezi tyto aktivity patřil zejména „Czech Election Dashboard“ mapující zneužívání polarizujících témat politickými stranami při komunikaci na sociálních sítích, který byl realizován ve spolupráci s The

Beacon Project International Republican Institute³, a výzkum dopadů konspiračních teorií na volební chování vypracovaný agenturou STEM.⁴

Cílem výzkumu bylo zmapovat, jak vnímají weby šířící konspirační teorie společenské dění před volbami, na kolik se do něj snaží aktivně vstupovat, a jaké jsou jejich politické preference. V rámci výzkumu bylo sledováno deset konspiračních webů vybraných kvůli jejich politické angažovanosti, publikování originálních textů a čtenosti.⁵ Výzkumníci analyzovali články, které zmiňovaly kandidující subjekty ve čtyřech týdnech předcházejících volbám – tedy mezi 13. zářím a 7. říjnem 2021. V rámci studie byla zkoumána témata textů, postoje vůči kandidujícím subjektům a rozdíly mezi jednotlivými analyzovanými portály. Výzkumníci se také zaměřili na reakci sledovaných webů na volební výsledky.

1 „Volby přinesou vlnu dezinformací. Hoaxy budou podle expertů zmiňovat hlavně Piráty, covid a migranty“, ČT24 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/newsroom-ct24/3325526-volby-prinesou-vlnu-dezinformaci-hoaxy-budou-podle-expertu-zminovat>)

2 Předchozí výzkumy se věnovaly parlamentním volbám v roce 2017, prezidentským volbám v roce 2018, senátním volbám v roce 2018 a volbám do Evropského parlamentu v roce 2019 a jsou k dispozici na webu PSSI (<https://www.pssi.cz/programs/4-regional-security-program>)

3 Czech Election Dashboard (<https://dash-iribeaconproject.org/czech-republic/czech-election-dashboard/>)

4 V době publikace reportu zpracováván. K dispozici na webu STEM (<https://www.stem.cz/>)

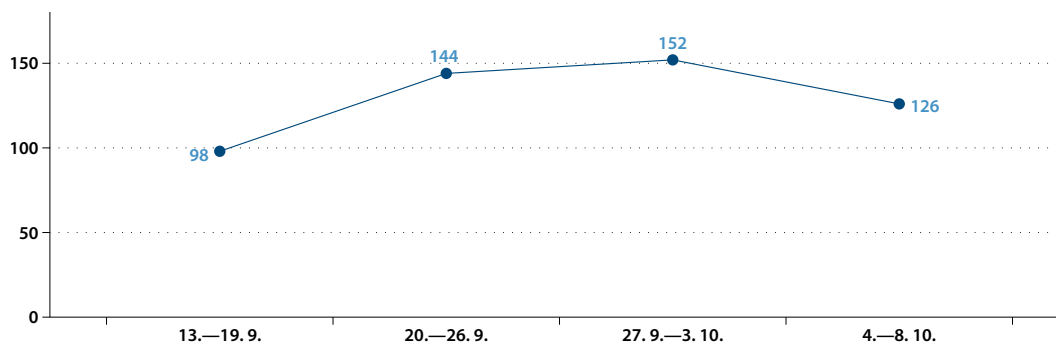
5 Konkrétně se jednalo o weby AC24, Aeronet, CZ24 News, Česko bez cenzury, EU portál, Nová republika, NWO, Právý prostor, Protiproud a Sputnik CZ. Na tom, že tyto weby šíří konspirace a další problematický obsah, panuje v odborné komunitě široká shoda (viz například Konspiratori.sk – <https://konspiratori.sk/>)

Zpravodajství o politické situaci

Sledované weby ve čtyřech týdnech předcházejících parlamentním volbám publikovaly celkem 520 článků zmiňujících kandidující subjekty. V průběhu

zkoumaného období se počet textů věnovaných politickému dění výrazněji neměnil.

Počet textů v čase

Témata

Přibližně polovina textů zmiňujících politické subjekty se věnovala předvolební kampani. Z hlediska formy se jednotlivé články značně lišily. Objevovaly se komentáře reagující na aktuální situaci, ryze informativní texty o předvolebním dění nebo vládních opatřeních či politická agitace. Ve většině názorových textů se objevovala skepse ohledně volebních výsledků a jejich autoři poukazovali na slabost a rozdrobenost národoveckých sil reprezentovaných stranami Svoboda a přímá demokracie (SPD), Volný blok a koalicí Trikolóra Svobodní Soukromníci.⁶⁷ Parlamentní volby zpravidla nebyly vnímány jako izolovaná událost, ale byly zasazovány do širšího kontextu údajného dlouhodobého střetu mezi globalistickými silami (reprezentovanými nejen politickými stranami, ale také médii, neziskovými organizacemi a částí intelektuálních elit) sloužícími zájmům vnějších aktérů – zpravidla Evropské unie (EU) – a obhájců národní suverenity. Právě nízká očekávání od volebního výsledku a delší časový horizont umožňující zpochybnit relevanci jedněch voleb zřejmě přispěl i k relativně pasivnímu

přístupu sledovaných portálů, které se ani příliš nesnažily nastolit vlastní agendu a spíše jen reagovaly na situaci a opakovaly své dlouhodobé teze.

I přes limitovaná očekávání spojená s volebními výsledky se na sledovaných webech neobjevila snaha delegitimovat volby jako takové. Jedinou výraznější výjimkou byla kritika České televize. Toto médium mělo diskriminovat některé kandidující subjekty – zejména Trikolóru – jejich nepřizváním do předvolebních debat. Údajnou snahu médií manipulovat předvolební kampaní weby vysvětlovaly tím, že veřejnoprávní média nejsou neustranná, nadržují globalistickým silám a snaží se být pomyslnou „stranou usilující o moc v naší zemi.“⁶⁸

V textech se opakovaně objevovalo negativní vymezování vůči EU. Nejčastěji se tak dělo v souvislosti s některými kandidujícími subjekty, které byly označovány za poskoky Bruselu. Tato rétorika se však neobjevila v souvislosti s volbami, ale u sledovaných webů jde

6 Pro označení této koalice je v následujícím textu použit termín Trikolóra.

7 „Petr Hájek: Volební fraška na dohled: Vítěz je znám. Všichni jsou totiž stejní. Hra na demokracii již nebude dlouho trvat. Proměna mlčící většiny. Zmizela během covidu jako chřipka?“, CZ24 News (<https://cz24.news/petr-hajek-volebni-fraska-na-dohled-vitez-je-znam-vsichni-jsou-totiz-stejni-hra-na-demokracii-jiz-nebude-dlouho-trvat-promena-mlcici-vetsiny-zmizela-behem-covidu-jako-chripka/>)

8 „Předvolební demokratická agonie: Naprogramování moderátorů. Vzhůru do technologického gulagu? Skutečná a zástupná témata voleb. ČT je další stranou usilující o moc. Kdo je tady loutkovodícím? Budoucnost...“, Protiproud (<https://www.protiproud.cz/politika/6062-predvolebni-demokraticka-agonie-naprogramovani-moderatoru-vzhuru-do-technologickeho-gulagu-skutecna-a-zastupna-temata-voleb-ct-je-dalsi-stranou-usilujici-o-moc-kdo-je-tady-loutkovodícím-budoucnost.htm>)

o dlouhodobě konzistentní postoj.⁹ Konkrétně se kritika EU objevila například v souvislosti s prohlášením eurokomisařky Věry Jourové o potenciálních povolebních koalicích hnutí ANO, které bylo vnímané jako snaha o podkopání české suverenity.¹⁰

S politikami EU úzce souvisela dvě další často zmiňovaná témata – migrace a opatření proti změnám klimatu. Kritika migrace a vymezování se vůči domnělé islami-zaci Evropy představuje pro sledované weby již tradiční téma. Autoři článků věnovaných této tematice se zpravidla nesnažili blíže zdůvodnit, proč některé ze stran obviňují z „vítačství“ (uprchlíků). Zpravidla jim k tomu stačilo poukazování na starší výroky vytržené z původního kontextu.¹¹ V textech byl jakýkoli jiný než razantně anti-unijní postoj (manifestovaný snahou o Czexit) automaticky považován za podporu nelegální migrace.

Opatření proti klimatickým změnám dosud nebyla pro konspirační weby příliš relevantním tématem.¹² Právě parlamentní volby 2021 však v tomto ohledu mohou představovat zlom. Relativně značná pozornost totiž byla věnována Green Dealu a jeho kritice. Důležitou roli v rámci tohoto tématu sehrávala EU – vykreslována jako instituce řídící se ideologickými poučkami, které povedou k rozvratu ekonomik členských států.¹³ Podle

některých autorů je však tato ekonomická destrukce zcela vědomou strategií realizovanou v rámci Velkého resetu, jehož cílem je zotročení evropské populace.¹⁴ Vzhledem k tomu, že diskuze o reakci na klimatickou změnu budou na úrovni EU dále probíhat, lze očekávat, že se k tomuto tématu budou sledované weby vyjadřovat i v budoucnu.

Oproti tomu pandemii koronaviru a vládním opatřením se dostalo relativně menší pozornosti. Objevovaly se sice texty tvrdící, že po volbách bude zavedeno povinné očkování¹⁵, nebo využívání kritiky opatření v rámci předvolební agitace.¹⁶ Každopádně například kritiky ministra zdravotnictví Adama Vojtěcha nebyly explicitně spojovány s volebními doporučeními.¹⁷

Podobně jako ve zbytku informačního prostoru, i na sledovaných webech v týdnu před volbami rezonovala kauza „Pandora Papers“. Články věnované této události se vesměs stavěly na stranu premiéra Andreje Babiše. Zjištění investigativní novinářů byla bagatelizována jako běžná praxe velkých firem a kritizována kvůli údajně účelovému načasování.¹⁸ Podle některých autorů měla být celá kauza vymyšlená globalistickými silami, které se rozhodly hnutí ANO zdiskreditovat.¹⁹

9 Viz například monitoringy Českých elfů (<https://cesti-elfove.cz/>)

10 „Petr Žantovský se zhroutil nad slovy a šiléným nátlakem zaprodané prohané eurokomisařky Jourové (za ANO)“, CZ24 News (<https://cz24.news/petr-zantovsky-se-zhroutil-nad-slovy-a-silenym-natlakem-zaprodane-prolhane-eurokomisarky-jourove-za-ano/>)

11 „Proč rozhodně nevolit proimigrační strany?“, Právý prostor (<https://pravyprostor.cz/proc-rozhodne-nevolit-proimigracni-strany/>)

12 „Změna klimatu a dezinformace v českém informačním prostoru“, Asociace pro mezinárodní otázky (<https://www.amo.cz/cs/jak-ucit-o-klimatickych-zmenach/zmena-klimatu-a-dezinformace-v-ceskem-informacnim-prostoru/>)

13 „Hlídat všechny podezřelé, převážně muslimy... To nejde!“, Nová republika (<https://www.novarepublika.cz/2021/09/hlidat-vsechny-podezrele-prevazne-muslimy-to-nejde>)

14 „A proč na Západ? To neumíme být sami sebou?“, NWO0 (<http://www.nwo0.org/2021/09/28/a-roc-na-zapad-to-neumime-byt-sami-sebou/>)

15 „Petr Hájek: Těsně před bombardováním: Lžou nám ráno, v poledne i večer. Proč nefouká vítr? Proč ještě nejsou v našich ulicích žluté vesty? Proud brzy nezaplatíme. Tajemný „případ Izrael“. Brzy u nás? Ostatně soudím...“, CZ24 News (<https://cz24.news/petr-hajek-tesne-pred-bombardovanim-lzou-nam-rano-v-poledne-i-vecer-roc-ncfouka-vitr-roc-jeste-nejsou-v-nasich-ulicich-zlute-vesty-proud-brzy-nezaplatime-tajemny-pripad-izrael-brzy-u-nas/>)

16 „Nástup fašismu s lidskou tvář“, Právý prostor (<https://pravyprostor.cz/nastup-fasismu-s-lidskou-tvari/>)

17 „Očkování dětí? Znovu na stole!“, Právý prostor (<https://pravyprostor.cz/ockovani-deti-znovu-na-stole/>)

18 „Karta vytažená z kapsy před volbami.“ Klaus okomentoval rozruch kolem Pandora Papers a Babiše“, Sputnik CZ (<https://cz.sputniknews.com/20211005/karta-vytazena-z-kapsy-pred-volbami-klaus-okomentoval-rozruch-kolem-pandora-papers-a-babise-16056784.html>)

19 „Operace Pandora Papers byla spuštěna 5 dní před volbami v ČR s cílem dosadit k moci Pirátskou stranu za každou cenu, v pozadí operace stojí George Soros a jeho Open Society Foundations, která sponzoruje všechny subjekty podílející se na operaci! Máme důkazy! (...), Aeronet (<https://aeronet.cz/news/operace-pandora-papers-byla-spustena-5-dni-pred-volbami-v-cr-s-cilem-dosadit-k-moci-piratskou-stranu-za-kazdou-cenu-v-pozadi-operace-stoji-george-soros-a-jeho-open-society-foundations/>)

Kandidující subjekty

Politické strany byly vnímány prizmatem souboje mezi globalistickými a národoveckými silami. Tato perspektiva aktéry na české politické scéně relativně jasně diferenciovala. Na jedné straně stály obě koalice – SPOLU a Piráti a STAN – a Česká strana sociálně demokratická (ČSSD), vnímané jednoznačně negativně kvůli údajně pozitivnímu postoji k EU a nadbíhání nadnárodním elitám. Proti nim stojí národovecká uskupení – SPD, Trikolóra a Volný blok – byla na obecné úrovni vnímána

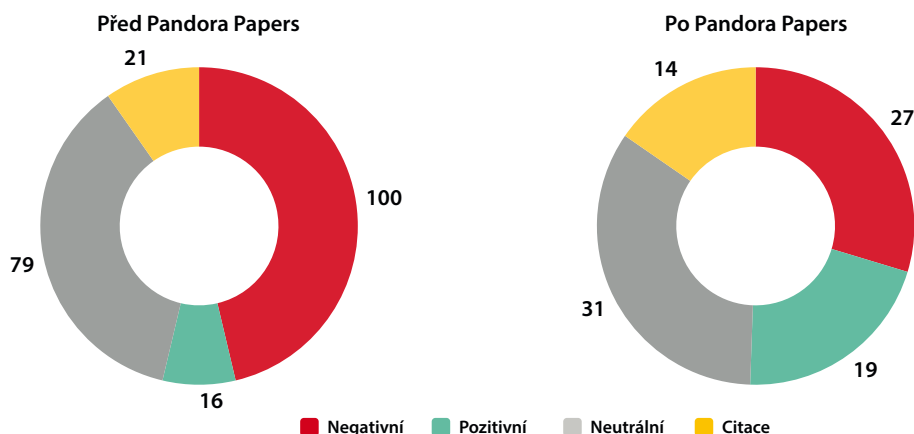
pozitivně jako obhájci české suverenity, na druhou stranu však některé texty relativně podrobně rozebíraly jejich politickou taktiku a nevyhýbaly se ani přímé kritice. Tyto subjekty dostávaly relativně často prostor pro prezentaci svých postojů, ale celkově je zmiňovalo výrazně méně textů než strany údajně stojící na straně globalistických elit. Z popsaného dělení se mírně vymykalo hnutí ANO, které bylo zpočátku vnímáno spíše negativně, což se však změnilo po kauze Pandora Papers.

ANO

Hnutí ANO, zmíněné ve 307 textech, bylo nejčastěji zmiňovaným subjektem. Tato skutečnost byla dána i tím, že některé z textů se věnovaly činnosti končící vlády, v jejímž čele stál Andrej Babiš. Tyto texty byly zpravidla informativní a vyznívaly neutrálně. Jedinou výjimkou byla kritika ministra zdravotnictví Adama Vojtěcha za protipandemická opatření, která ale zpravidla nebyla spojována s volebním doporučením. V souvislosti s EU bylo

ANO líčeno jako „strana-chameleon“, která sice používá národoveckou rétoriku, ale ve skutečnosti slouží globalistickým zájmům.²⁰ Tato kritika mírně oslabilo po vypuknutí kauzy Pandora Papers, kterou někteří autoři interpretovali jako spiknutí vnějších aktérů, jehož cílem je odstranit příliš nezávislého Andreje Babiše z postu premiéra. V tomto kontextu se pak nabízelo taktické spojení národoveckých sil s hnutím ANO, které bylo v některých člancích doporučováno.²¹

Postoje vůči hnutí ANO

20 „Chameleoni v politice mají jediný cíl – vysát protestní hlasy“, Právý prostor (<https://pravyp prostor.cz/chameleoni-v-politice-maji-jediny-cil-vysat-protestni-hlasy/>)

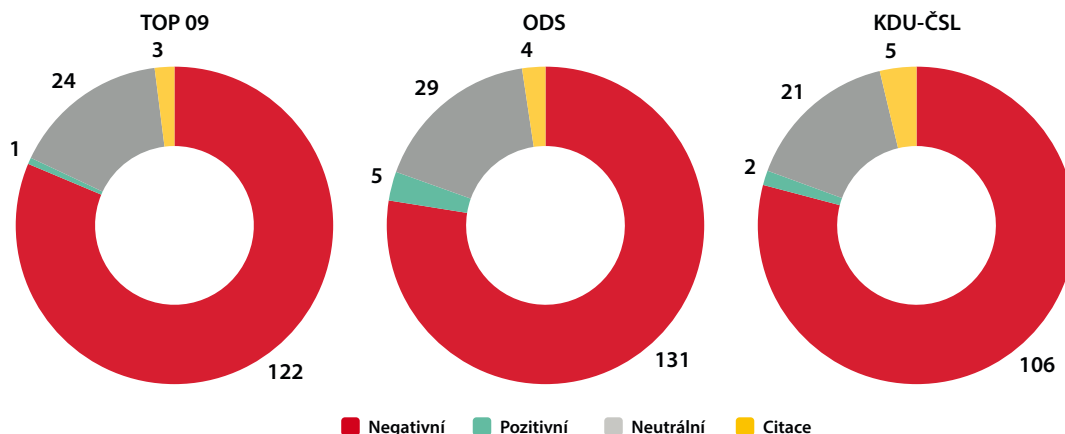
21 „Jakou informaci lze výtěžit z causy Pandora papers?“, Právý prostor (<https://pravyp prostor.cz/jakou-informaci-lze-vytezit-z-causy-pandora-papers/>)

Koalice SPOLU

Jednotlivé strany koalice SPOLU byly vnímány velmi negativně kvůli svým údajně probruselským postojům. V článcích byla koalice často zmiňována jako celek a autoři příliš nerozlišovali mezi jejími jednotlivými členy.

Spíše výjimečná konkrétní kritika byla spojována v případě ODS se zradou pravicových hodnot²² nebo u KDU-ČSL s názorovými veletochi předsedy Mariána Jurečky v otázce důležitosti schválení sňatků homosexuálů pro vládní angažmá.²³

Postoje vůči stranám koalice SPOLU

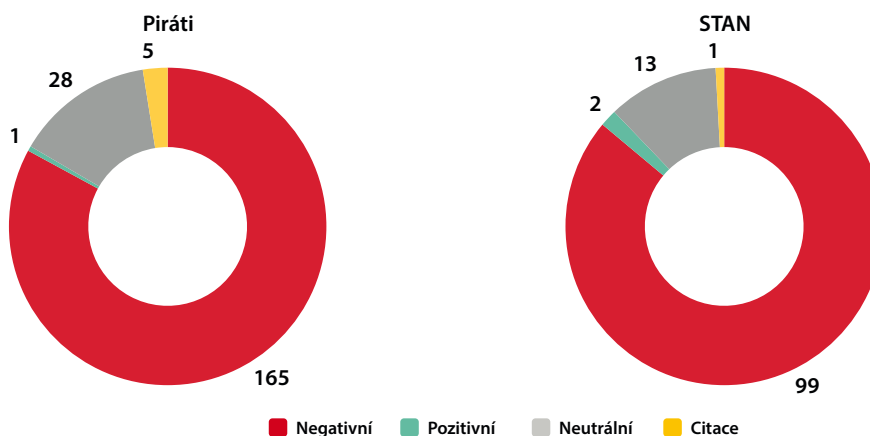

Koalice Pirátů a STAN

U koalice Pirátů a STAN sledované weby relativně často rozlišovaly mezi jednotlivými subjekty a svou kritiku zaměřovaly primárně na první z nich. Jejich rétorika však nebyla nijak inovativní ani příliš promyšlená. Byly opakovány starší motivy jako označování Pirátů za

neomarxisty nebo poukazování na účast předsedy strany Ivana Bartoše na demonstraci vyjadřující solidaritu s uprchlíky.²⁴ Hnutí STAN téměř nebylo zmiňováno samostatně a sledované weby vůči němu s výjimkou kritiky za koalici s Piráty nezaujímaly žádné stanovisko.

Postoje vůči Pirátům a STAN

22 „Jak jsou karty k volbám rozdány?“, Právý prostor (<https://pravyprostor.cz/jak-jsou-karty-k-volbam-rozdany/>)

23 „Cirkus na kolečkách zrychluje: ČT drží krok, nikoli hubu. Šestistá tečka za koronavirem. Jak je nad Tatrou? Fašizující autobusáci z Příbrami. Hodinový lidovec Jurečka? Tajemní Piráti kladou pasti. Navalný není?“, Protiproud (<https://www.protiproud.cz/politika/6064-cirkus-na-koleckach-zrychluje-ct-drzi-krok-nikoli-hubu-sestista-tecka-za-koronavirem-jak-je-nad-tatrou-fasizujici-autobusaci-z-pribrami-hodinovy-lidovec-jurecka-tajemni-pirati-kladou-pasti-navalnyj-neni.htm>)

24 „Volby a migrace“, NWO (<http://www.nwo.org/2021/09/23/volby-a-migrace/>)

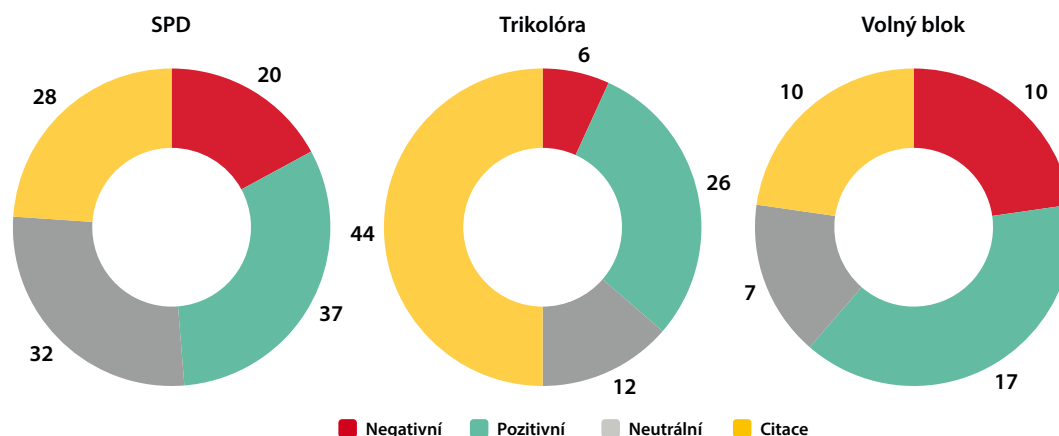
Národovecké strany

Subjekty vnímané jako obránci české suverenity byly zmiňovány méně často než strany obou koalic, a i jejich vnímání bylo komplexnější. Rozporuplné byly zejména postoje k SPD, která byla vnímaná jako nejsilnější představitel národoveckého tábora. V některých komentářích se však objevovala i kritika poukazující na pragmatismus Tomia Okamury, jehož slova málokdy doprovázejí činy. Většina autorů se tak k podpoře SPD stavěla spíše pragmaticky, jelikož tento subjekt má největší šanci uspět. V tomto ohledu byl výjimečný pouze portál Nová republika, jehož klíčovou postavou je člen SPD a europoslanec Ivan David, který poskytoval své straně prostor pro předvolební agitaci.

Z národoveckých stran byla nejpozitivněji vnímané Trikolóra, která se snažila sledované weby využívat i pro vedení předvolební kampaně. Nejčastěji se tak dělo na portálu Pravý prostor. V souvislosti s tímto hnutím také došlo k jediné výraznější mobilizaci sledovaných portálů, když kritizovaly Českou televizi za to, že nepřizvala její představitele do předvolebních debat.

Volný blok byl z národoveckých subjektů zmiňován nejméně. V některých textech se objevovala chvála za razantní postoje vůči pandemickým opatřením, zatímco jiné kritizovali právě přílišnou radikálnost této strany a zaměření na jedno téma. Na rozdíl od ostatních stran se zástupci Volného bloku příliš nesnažili využívat sledované platformy pro svou politickou agitaci, i přestože například web Aeronet jim tento prostor nabídl.²⁵

Postoje vůči národoveckým subjektům

Ostatní kandidující subjekty

ČSSD byla vnímána spíše negativně, a to zejména kvůli své údajné bruselské orientaci. V tomto ohledu se její kritika výrazně nelišila od stran obou koalic. O KSČM sledované weby nejevily přílišný zájem a několik málo komentářů ji vnímalo kriticky jako relikv předlistopadové éry. Hnutí Přísaha bylo na sledovaných webech zmiňováno minimálně.

²⁵ „Exkluzivní předvolební rozhovor s předsedou Národní demokracie Adamem B. Bartošem, který kandiduje na sjednocené kandidátce Aliance Národních Sil! Jaký je největší problém českých vlasteneckých sil? Proč se nedokáží sjednotit? (...)\", Aeronet (<https://aeronet.cz/news/exkluzivni-predvolebni-rozhovor-s-predsedom-narodni-demokracie-adamem-b-bartosem-ktery-kandiduje-na-sjednocene-kandidatce-aliance-narodnich-sil-jaky-je-nejvetsi-problem-ceskych-vlasteneckych-sil/>)

Reakce na volební výsledek

Politické subjekty, kterým sledované weby vyjádřily podporu, ve volbách neuspěly. S výjimkou SPD se ani jeden z nich nedostal do Poslanecké sněmovny. Vzhledem k výsledkům nemohla vzniknout ani koalice mezi touto stranou a hnutím ANO. Není tedy překvapivé, že volební výsledek byl vnímán jako katastrofa. Volební výsledek totiž umožní, aby probruselské síly koalic SPOLU a Pirátů a STAN zavedli „*všechny ty hrůzy, které vidíme v západní Evropě.*“²⁶ Vina za tento vývoj byla dávána také národoveckým silám neschopným zformovat koalici. I přestože pokračovala kritika mainstreamových médií za záměrné upožadování určitých subjektů²⁷, neobjevily se výraznější protesty proti samotnému volebnímu procesu a snahy zpochybňovat jeho legitimitu. V komentářích byla spíše znatelná frustrace z malého vlivu konspiračních webů

v mediálním prostoru a z neschopnosti oslovit národoveckými idejemi širší společnost.

I v převážně negativním naladění povolebních komentářů se objevily optimistické postřehy. Ve většině textů byl se značnou dávkou jízlivosti komentován debakl Pirátské strany. Autoři také často připomínali, že volby byly pouze jedním z mnoha střetů mezi globalistickými a národoveckými silami. Předvídali, že nesourodá koalice zřejmě nebude schopna řešit současné sociálně-ekonomické problémy, což poskytne národoveckým silám oddechový čas, možnost oslovit nové voliče a uspět v dalších volbách. To prý povede k tomu, že „*pražská kavárna konečně vypustí duši. A to natrvalo.*“²⁸ Opatrná naděje byla vkládána také do Andreje Babiše, vnímaného jako sice ne ideálního ale přijatelného politika.²⁹

26 „Sociolog Hampl: Teď přijdou hrůzy. Babiš měl zakročit!“, CZ24 News (<https://cz24.news/sociolog-hampl-ted-prijdou-hruzy-babis-mel-zakrocit/>)

27 „Zbyněk Fiala: Volby jako kouzlo nechtěného“, Nová republika (<https://www.novarepublika.cz/2021/10/zbynek-fiala-volby-jako-kouzlo-nechteneho>)

28 „Čtyři roky trápení za poznání, že jsou to tluchubové“, NWO (<http://www.nwo.org/2021/10/15/ctyri-roky-trapeni-za-poznani-ze-jsou-to-tluchubove/>)

29 „Ve volbách voliči vyměnili lokálního gaunera za gaunery globální“, Právý prostor (<https://pravyprostor.cz/ve-volbach-volici-vymenili-lokalniho-gaunera-za-gaunery-globalni/>)

Sledované weby

AC24

Pro populární portál AC24, jehož šéfredaktor Ondřej Geršl se netají tím, že pro něj provoz webu šířícího konspirace představuje výnosný byznys³⁰, předvolební dění představovalo spíše vedlejší téma. Z 15 článků zmiňujících kandidující subjekty jich bylo 6 věnováno pandemii koronaviru a souvisejícím opatřením, která nebyla dávana do souvislosti s volbami. Nejvýrazněji se web k volbám přímo vyjádřil v textu s názvem „Volební speciál: Otázky a odpovědi. Koho volit? Reakce politických stran na otázky zasláné reakcí“. Při přípravě toho textu byly sice údajně osloveny všechny subjekty, ale reakce přišla pouze od SPD, KSČM, Trikolóry, Volného bloku a několika dalších marginálních stran.³¹

Aeronet

Web Aeronet, který se v minulosti opakovaně snažil ovlivňovat politické dění³², zůstal před parlamentními volbami až překvapivě pasivní. Ve sledovaném období publikoval pouze 5 článků zmiňujících kandidující subjekty. Během kauzy Pandora Papers, kterou označil za „likvidační útok profesionálních organizátorů duhových diverzí a převratů“, se jasně postavil za Andreje Babiše.³³ Přímo k volbám se vyjádřil až v textu přinášejícím rozhovor s předsedou Národní demokracie Adamem B. Bartošem, v němž si mimo jiné autor vystupující pod pseudonymem Vedoucí kolotoče postěžoval, že druhá z „nejvýraznějších figur vlastenecké scény“ Lubomír Volný na zasláné otázky nereagoval.³⁴

CZ24 News

Web CZ24 News nepublikuje vlastní obsah, ale funguje jako agregátor článků z jiných portálů, mezi nimiž dominovaly Parlamentní listy, Sputnik CZ a Protiproud. Ve sledovaném období tento web zveřejnil 130 textů

věnujících se rozličným tématům – volbám byla věnována přibližně čtvrtina z nich. V článcích se opakovaně objevovala podpora národoveckých stran, a to zejména Trikolóry.

Nová republika

Jednou z klíčových postav webu Nová republika je europoslanec za SPD Ivan David, což se promítlo i do vyznění 48 publikovaných článků. Portál se stal de facto součástí kampaně, jelikož v 11 textech (včetně videorozhovorů Davida a předsedy SPD Tomia Okamury) byli citováni představitelé SPD.³⁵ V sledovaném období web publikoval relativně málo původních textů a většina obsahu zmiňujícího politické subjekty byla přebrána z jiných zdrojů – zejména webů Parlamentní listy a První zprávy.

Pravý prostor

Web Pravý prostor se profiluje jako platforma publikující texty pravicově smýšlejících autorů. Ve sledovaném období tento portál zveřejnil 109 článků napsaných relativně úzkou skupinou komentátorů. Nejaktivnějšími přispěvateli byli Jindřich Kulhavý (publikující pravidelně komentáře na webu INadhled), Jan Bartoň (publikující na blogu na iDnes.cz) a autor vystupující pod pseudonymem Vidlák (publikující na webu Vidlákovy kydy). Autorkou 7 článků byla i předsedkyně strany Trikolóra Zuzana Majerová-Zahradníková, jejíž strana byla zmíněna (v drtivé většině pozitivně) v téměř polovině textů na tomto webu.

Protiproud

V 15 textech publikovaných na webu, který se označuje za „kontrarevoluční magazín“, byla zřetelná skepse. Již v půlce září uveřejnil šéfredaktor webu Petr Hájek komentář předvídající, že volby dopadnou pro

30 „How to build a disinformation business“, Coda Story (<https://www.codastory.com/disinformation/how-to-build-a-disinformation-business/>)

31 „Volební speciál: Otázky a odpovědi. Koho volit?“, AC24 (<https://www.ac24.cz/zpravy-z-domova/volebni-special-otazky-a-odpovedi-koho-volit/>)

32 „Poslanci SPD jsou vlastizrádci, píše Aeronet kvůli návrhu zákona o domobranách. Strana se ohrazuje“, Lidovky (https://www.lidovky.cz/domov/poslanci-spd-jsou-vlastizradcipise-aeronet-strana-se-brani-AZ00110_120431_In_domov_ele)

33 „Operace Pandora Papers byla spuštěna 5 dní před volbami v ČR s cílem dosadit k moci Pirátskou stranu za každou cenu, v pozadí operace stojí George Soros a jeho Open Society Foundations, která sponzoruje všechny subjekty podílející se na operaci! Máme důkazy! (...), Aeronet (<https://aeronet.cz/news/operace-pandora-papers-byla-spustena-5-dni-pred-volbami-v-cr-s-cilem-dosadit-k-moci-piratskou-stranu-za-kazdou-cenu-v-pozadi-operace-stoji-george-soros-a-jeho-open-society-foundations/>)

34 „Exkluzivní předvolební rozhovor s předsedou Národní demokracie Adamem B. Bartošem, který kandiduje na sjednocené kandidátce Aliance Národních Sil! Jaký je největší problém českých vlasteneckých sil? Proč se nedokáží sjednotit? (...), Aeronet (<https://aeronet.cz/news/exkluzivni-predvolebni-rozhovor-s-predsedou-narodni-demokracie-adamem-b-bartosem-ktery-kandiduje-na-sjednocene-kandidatce-aliance-narodnich-sil-jaky-je-nejvetsi-problem-ceskych-vlasteneckych-sil/>)

35 „Předvolební rozjímání Tomia Okamury a Ivana Davida nad volebními programy, speciálně nad tím od Pirátů“, Nová republika (<https://www.novarepublika.cz/2021/10/predvolebni-rozjimani-tomia-okamury-a-ivana-davida-nad-volebnimi-programy-specialne-nad-tim-od-piratu-video-2625>)

národovecké subjekty neslavně.³⁶ V publikovaných člancích se opakovaně objevovala teze o volbách jako zápasu mezi probruselskými silami a obránci české suverenity, která vedla k víceméně vyrovnané podpoře SPD, Trikolóry a Volného bloku.

Sputnik CZ

Ruským státem provozovaný zpravodajský web se i v souvislosti s volbami snažil prezentovat jako standardní médium. Ve sledovaném období publikoval 170 článků zmiňujících kandidující subjekty, přičemž samotným volbám bylo věnováno 50 z nich. Většina textů měla ryze informativní charakter, každopádně negativní

postoj vůči koalici SPOLU a Pirátů a STAN byl znatelný z výběru témat a citací.³⁷ Stejně tak byla jasná angažovanost i v souvislosti s kauzou Pandora Papers, která byla líčena způsobem pozitivním pro Andreje Babiše.³⁸

Ostatní weby

Pro zbytek sledovaných webů – Česko bez cenzury, EU portál a NWO – nepředstavovaly volby relevantní téma. Objevilo se sice na nich několik článků zmiňujících kandidující subjekty, ale víceméně bez návaznosti na předvolební dění. Jednalo se zpravidla o texty převzaté z jiných zdrojů, z čeho lze usuzovat, že tyto portály neměly výraznější ambici ovlivnit politickou situaci.

Tabulka 1. – Popularita sledovaných webů

Název webu	Počet článků	Počet návštěv v září 2021 (dle Similar web)	Počet sledujících na Facebooku
AC24	19	510 000	80 810
Aeronet	5	930 000	-
CZ24 News	130	520 000	-
Česko bez cenzury	12	-	29 725
EU portál	0	85 000	-
Nová republika	48	350 000	-
NWO	5	130 000	-
Pravý prostor	109	460 000	871
Protiproud	15	450 000	21 564
Sputnik CZ	107	-	130 882

36 „Volební fraška na dohled: Vítěz je znám. Všichni jsou totiž stejní. Hra na demokracii již nebude dlouho trvat. Proměna mlčící většiny. Zmizela během covidu jako chřipka? Blíží se největší šance. Nebojme se prohrát!“, Protiproud (<https://www.protiproud.cz/politika/6020-volebni-faska-na-dohled-vitez-je-znam-vsichni-jsou-totiz-stejni-hra-na-demokracii-jiz-nejbude-dlouho-trvat-promena-mlcici-vetsiny-zmizela-behem-covidu-jako-chripka-blizi-se-nejvetsi-sance-nebojme-se-prohrat.htm>)

37 „Vi se, kdo dal Pirátům a koalici Spolu miliony. Miliardáři chtějí ovlivnit volby?“, Sputnik CZ (<https://cz.sputniknews.com/20211001/vi-se-kdo-dal-piratum-a-koalici-spolu-miliony-miliardari-chtej-ovlivnit-volby-16020806.html>)

38 „Petrov k Babišově kauze a daňovým rájům: Jednalo se o 300 českých podnikatelů, kde jsou jména všech?“, Sputnik CZ (<https://cz.sputniknews.com/20211004/petrov-k-babisove-kauze-a-danovym-rajum-jednalo-se-o-300-ceskych-podnikatelu-kde-jsou-jmena-vsech-16051589.html>)

Závěr

Výzkum věnovaný způsobu, jakým weby šířící konspirace pokrývaly parlamentní volby 2021, ukázal, že tyto platformy jsou sice schopné definovat svého nepřítele – globalistické síly – ale mají potíže při hledání politického reprezentanta. V jejich přístupu k národoveckým hnutím se totiž mísila podpora a poskytování prostoru pro předvolební agitaci s kritickou reflexí některých taktických kroků těchto aktérů. Vzhledem k takto nejednoznačným postojům a nevyjasněnosti role, kterou chtějí v kampani hrát, se sledované weby nijak výrazněji nekoordinovaly s kampaněmi národoveckých subjektů. Některé weby naopak nejevily o politické dění žádný zájem a ty, které ano, ho sledovaly spíše s obavami. Skepse ohledně vývoje se jasně projevila po oznámení výsledku voleb, kdy se v mnoha komentářích objevily povzdechy nad izolovaností a slabostí alternativní mediální scény.

Poraženectví se promítlo i do obsahu jednotlivých článků, které se pouze zřídka snažily nastolit vlastní agendu a spíše reagovaly na společenské dění nebo opakovaly již etablovaná témata. Ke koordinované snaze o voličskou mobilizaci nebo šíření sofistikovanějších dezinformací cílících na jednotlivé subjekty nedošlo. I přesto by však konspirační weby neměli výzkumníci a státní orgány pouštět ze zřetele. Lze očekávat, že bude pokračovat ambice – alespoň některých z nich – ovlivňovat českou veřejnou debatu a hledat spojence mezi extremistickými uskupeními. Konkrétně je možné předvídat pokračování útoků na EU, kritiku nastupující vlády a nově i vymezování v oblasti klimatické politiky zejména v souvislosti s Green Deal. A tak i přesto, že parlamentní volby 2021 konspirátoři prohráli, není důvod čekat, že se nepokusí zapojit i do budoucích politických soubojů.

